

Laisvūnė Petkevičienė – gydytoja dietologė, mokslininkė, visuomenininkė, poetė

Lietuvos dietologų draugijos trisdešimtmečio proga apie mediko profesiją, pašaukimą, nuveiktus darbus Lietuvos dietologų draugijos įkūrėją medicinos mokslų daktarę **Laisvūnę Petkevičienę**, neseniai atšventusią savo 80 metų sukaktį, kalbina **Teresė Gužauskienė**.

Gėlės Jubiliatei. Pauliaus Petkevičiaus nuotrauka

Šį rudenį Lietuvos dietologų draugijai sukanka 30 metų. Jos įkūrėja – gydytoja dietologė, medicinos mokslų daktarė **Laisvūnė Petkevičienė**. Šiai draugijai L. Petkevičienė vadovavo penkiolika metų. Per tuos metus draugija sustiprėjo, įgijo autoritetą, išvystė plačią veiklą. Buvo surengtos 26 respublikinės mokslinės praktinės konferencijos, daugiau kaip 50 seminarų dietistams ir dietetikos technologams, atstovauta draugijai tarptautiniuose forumuose. 2005 m. už ilgametę pedagoginę veiklą Laisvūnė Petkevičienė apdovanota Sveikatos apsaugos ministro Padėkos raštu, jos darbai įvertinti daugybe diplomų, pagyrimo raštų. Daug gerų žodžių apie L. Petkevičienę kaip specialistę yra pasakę kolegos: „Dr. L. Petkevičienė – aukščiausios kvalifikacijos specialistė, savo žinias noriai perteikianti kvalifikaciją tobulinantiems dietologijos srityje dirbantiems specialistams bei visiems kolegoms“ (prof. Rimantas Stukas).

Kokia buvo jūsų karjeros pradžia? Kada pajutote, kad norite būti medikė?

Gimiau Kretingoje, pedagogų šeimoje, vėliau apsigyvenome Šiauliuose. Esu kilusi iš garsios bajorų Šliūpų giminės. Joje buvo gydytojų, literatų, visuomenės veikėjų. Vaikystėje labiau buvau linkusi į menus: vaidinau profesionaliame Šiaulių vaikų teatre, mokiausi muzikos, grojau mokyklos mergaičių dūdų orkestre. Ypač mane traukė poezija, pirmuosius eilėraščius parašiau būdama dvylikos metų. Visgi baigusi mokyklą pasirinkau ne kurią nors humanitarinę specialybę, o įstojau į Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą, paklausiau mamos patarimo pasirinkti profesiją, kuri tiks „prie visų valdžių“.

Kaip klostėsi jūsų profesinė veikla baigus universitetą?

Po studijų pasirinkau akušerijos ir ginekologijos specialybę. O medikės karjera prasidėjo nuo darbo gydytoja Šiaulių greitosios pagalbos stotyje, vėliau dirbau Šiaulių miesto gimdymo namuose akušere-ginekologe. Šiauliuose pradėjau ir akademinę veiklą, dėščiau anatomijos-fiziologijos kursą Šiaulių medicinos mokykloje.

O kas atvedė į dietologiją? Juk dabar jūs labiausiai žinoma kaip viena žymiausių Lietuvos gydytojų dietologų. Esate išleidusi daug knygų, mokymo priemonių, medicinos vadovų dietologams.

1975 metais su šeima persikėlėme į Vilnių, įsidarbinau geležinkelio apygardos ligoninės gydytoja. Tačiau pradėjus reikštis alergijai, turėjau keisti specialybę. Tada ir pasirinkau dietologiją, kuriai paskyriau daugiau kaip keturis dešimtmečius. 1983–1988 metais mokiausi Vilniaus universiteto aspirantūroje, apgynusi disertaciją gavau aukščiausią gydytojo dietologo kvalifikacijos kategoriją. Šešiolika metų ėjau atsakingas vyriausiosios specialistės konsultantės dietologijai pareigas Sveikatos apsaugos ministerijoje. Dirbau Vilniaus universiteto Santariškių klinikų Hepatologijos, gastroenterologijos ir dietologijos centro, Dietinio gydymo poskyrio vyriausiąja specialiste gydytoja dietologe, dėščiau dietetiką ir dietologiją studentams ir kvalifikacijos tobulinimo kursų klausytojams.

Jūsų indėlis į kvalifikuotų dietologų rengimą nepaprastai svarus. Iš jūsų parengtų mokymo programų mokėsi daugybė Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centre (dabar Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras) organizuojamų kursų klausytojų. Jūsų darbą kaip pažangių mokslo pasiekimų diegimą dietologijos srityje labai vertina kolegos, štai profesorius Algimantas Irnius teigia: „Dr. Laisvūnė Petkevičienė, ilgą laiką būdama Sveikatos apsaugos ministerijos vyr. dietologe, dietologe konsultante, atkakliai diegė į praktiką naujausius mitybos mokslo pasiekimus. Todėl šiandien plačiai taikomos jos sukurtos dietos, kurių pagrindą sudaro stokojamųjų ir perteklinių maistingųjų medžiagų ir jų komponentų poreikio koregavimas. Šis darbas pareikalavo daug pastangų ir kantrybės keičiant per keletą dešimtmečių susiformavusią gydytojų nuomonę apie Pevznerio dietų tobulumą.“

Taip, iš tiesų. Atsikūrus nepriklausomai Lietuvai, reikėjo naujų mokymo programų, pagal kurias galėtų savo seniai įgytas žinias patobulinti seniau parengti specialistai. Tam tikslui ir buvo parengta kvalifikacijos programa, skirta medicinos išsilavinimą turinčių dietologijos medicinos seserų mokymui. 1997 m. buvo parengta ir patvirtinta programa „Dietoterapijos pagrindai“, skirta maisto ruošimo skyriaus gamybos vedėjų, vyr. virėjų mokymui ir dietetikos technologo kvalifikacijai įgyti.

Gydytojos dietologės bei dėstytojos darbu jūsų veikla neapsiribojo. 1989 metais jūsų iniciatyva ir pastangomis buvo įkurta Lietuvos dietologų draugija. Kaip šios draugijos vadovė jūs nuveikėte didelį darbą populiarindama ir organizuodama dietologų mokymus, tobulinant jų kvalifikaciją. 2005 metais pradėjote vadovauti Nacionalinės dietetikos federacijai. Ši jūsų veikla taip pat neliko nepastebėta, ją palankiai vertina jūsų kolegos: „Jos dėka Lietuvos dietologų draugija tapo Europos dietetikos asociacijų federacijos nare, užsimezgė bendradarbiavimas su kitų Europos šalių profesinėmis draugijomis, konferencijoje sulaukiama lektorių, atvykstančių iš užsienio, bei metodinės pagalbos“ (doc. dr. Edita Gavelienė).

Kaip randate laiko dar ir visuomeninei veiklai? Iš kur semiatės energijos?

Save galėčiau pavadinti perfekcioniste, stengiuosi viską daryti gerai, mėgstu veiklą. Mano kredo: „Jūra, kuri nebanguoja, – bala“. Tad ir žmogus turi būti veiklus, visas jėgas atiduoti profesijai, kurią pasirinko. Svarbu tinkamai planuoti darbus, neišbarstyti laiko smulkmenoms. Man buvo svarbu, kad Lietuva išsiugdytų kvalifikuotų, šiuolaikinių dietologų ir dietistų kartą. Todėl 1995 metais mano iniciatyva Vilniaus aukštesniojoje medicinos mokykloje (dabar Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetas) buvo pradėti rengti būsimieji dietistai, o nuo

1996 metų Vilniaus aukštesniojoje prekybos mokykloje (dabar Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakultetas) – dietetikos technologai. Dėjau daug pastangų, kad Lietuvos dietologų draugija taptų Europos dietetikos asociacijos federacijos nare. Buvau įsitikinusi, kad Lietuvoje irgi reikia įdiegti tarptautinius standartus ir pažangias metodikas.

Jūsų mokslinės veiklos spektras labai platus. Esate paskelbusi daugybę straipsnių spaudoje, išleidusi knygų: „Mitybos medicinos vadovas“ (kartu su doc. Violeta Merkiene, 1999), „Dietinio gydymo vadovas“ (2000–2001), „Dietinio maisto saugos vadovas“ (2004), „Maitinimosi priežiūros vadyba“ (2006), „Dietetika“ (2006), visuomenės savišvietai skirtų leidinių: „Sergančiųjų hipertenzine liga maitinimasis“ (2013), „Infekuotųjų ŽIV ir sergančiųjų AIDS maitinimasis“ (2013), „Sergančiųjų žarnų ligomis maitinimasis“ (2014).

Knygoje „Dietetika“ yra Valstybinės lietuvių kalbos komisijos aprobuotas dietologijos terminų žodynelis, o 2018 metais atskira knyga išleistas „Aiškinamasis dietologijos terminų žodynelis“. Įdomu, kad jums rūpi ne tik profesinės specialistų žinios, bet ir jų kalba.

Manau, kad medicinos lietuviškos terminijos srityje yra dar daug ką veikti. Todėl norėjau bent jau dietologijos terminus bent kiek susisteminti, sulietuvinti. Čia man geranoriškai pagelbėjo Valstybinės lietuvių kalbos komisijos specialistai. Aiški mintis – aiški kalba. Kartais dėl nevienodai vartojamų terminų sunku net specialistams vieniems kitus suprasti. Norėčiau, kad šis darbas būtų tęsiamas.

Jūsų polinkis į kalbą, literatūrą akivaizdus. Juk jūs ne tik gydytoja dietologė, bet ir poetė. Esate išleidusi ne vieną eilėraščių knygą: „Laumžirgių šokis“ (1999), „Paskutinis tango“ (2005), „Paklydę metai“ (2013). Žinau, kad pakeliui pas skaitytoją dar viena jūsų poezijos knyga „Į gyvenimą mano ateiki“.

Čia, matyt, mano senos giminės genai pasireiškia. Visada mėgau literatūrą, muziką, teatrą. Džiaugiuosi, kad mano poezija įkvėpė ir kompozitorių Algimantą Raudonikį sukurti muziką keletui eilėraščių: „Paskutinis tango“, „Baltas žiemos miškas“, „Paklydę metai“ ir kt. Jas dainuoja populiarūs Lietuvos atlikėjai Stasys Povilaitis, Inga Valinskienė, Judita Leitaitė, Nijolė Paltinienė. Gydo ne tik vaistai, dietos, bet ir žodis.

Žurnalo „Slauga. Mokslas ir praktika“ skaitytojų vardu sveikiname jus garbaus jubiliejaus proga, linkime jums dar daug kūrybinės energijos, aktyviai dalyvauti skleidžiant savo profesines žinias visiems, kam rūpi sveika gyvensena, tinkamo maitinimosi principai, taip prisidedant prie visuomenės sveikatinimo. Tikimės, kad jūsų publikacijų sulauksime ir žurnale „Slauga. Mokslas ir praktika“. Dėkui už pokalbį.